

PM Rotel III (Dnr KS 2023/110)

Förslag till föreskrifter med anledning av införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som särskild utbildning på gymnasial nivå

Remiss från Skolverket
Remisstid den 30 mars 2023

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Emilia Bjuggren

Sammanfattning av ärendet

Skolverket har remitterat *Förslag till föreskrifter med anledning av införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som särskild utbildning på gymnasial nivå* till Stockholms stad för yttrande.

Remissen omfattar förslag till:

- ämnesplaner för de ämnen som ingår i programmen inom gymnasieskolan och som även ska gälla inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
- ämnesplaner för de ämnen som ingår i programmen i anpassade gymnasieskolan och som även ska gälla inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå
- programstrukturer för de nationella programmen i gymnasieskolan och i den anpassade gymnasieskolan
- föreskrifter om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i vissa ämnen i gymnasieskolan och i anpassade gymnasieskolan
- föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden. Arbetsmarknadsförvaltningen och utbildningsförvaltningen har på grund av kort remisstid inkommit med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret anser att flera förslag är bra och tydliggörande. De programgemensamma ämnena har en tydlig progression och de nya betygskriterierna är bra. Även revideringarna i programstrukturerna välkomnas i stort. Förändringarna i gymnasieskolan kommer innebära kostnader, exempelvis för nya läromedel och kompetensutveckling. Förändringarna kommer även kräva ett omfattande förberedelsearbete för verksamheterna inom vuxenutbildningen på alla nivåer. För att vuxenutbildningen ska kunna planera sitt utbud för kursstarter hösten 2025 behöver de föreskrifter och stödmaterial som Skolverket planerar för vara på plats i sin helhet i början av 2025. Stadsledningskontoret ser att reformen kan leda till ett ökat tryck inom vuxenutbildningen för att genomföra provningar och anser att det därför är rimligt att se över systemet för avgifter och ersättning för provningar.

Arbetsmarknadsförvaltningen är generellt sett positiv till förslagen på ämnesplaner men ser att det kommer att krävas ett omfattande förberedelsearbete för verksamheterna inom vuxenutbildningen på alla nivåer. Arbetsmarknadsförvaltningen vill därför understryka vikten av att de föreskrifter och stödmaterial som Skolverket planerar för måste finnas på plats i sin helhet i början av 2025. Detta är centralt för att vuxenutbildningen ska kunna planera sitt utbud för kursstarter hösten 2025.

Utbildningsförvaltningen anser i stort att flera förslag är bra och tydliggörande. Förslagen är en nödvändig följd av den redan beslutade ämnesbetygsreformen. Flera skolor påpekar dock att bibehållandet av 50 poängsnivåer försvårar intentionen att få en sammanhållen helhet och progression i ämnen. Flera skolor lyfter även att meritpoängssystemets utformning kommer ha betydelse för vilka ämnen och nivåer elever kommer att välja. Förvaltningen anser vidare att förändringarna i gymnasieskolan kommer att innebära kostnader, till exempel för nya läromedel och kompetensutveckling.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag anser liksom stadsledningskontoret att flera förslag är bra och tydliggörande och att förslagen är en nödvändig följd av den redan beslutade ämnesbetygsreformen. Jag delar däremot också stadsledningskontorets bild att förändringarna kommer kräva ett omfattande förändringsarbete och kommer innebära kostnader, exempelvis för nya läromedel och kompetensutveckling. Därför är det viktigt att de föreskrifter och stödmaterial som Skolverket planerar för är på plats i sin helhet i början av 2025.

Stockholm den 22 mars 2023

Emilia Bjuggren

Bilagor

1. Remiss - Konsekvensutredningen för gymnasiesärskolan och komvux som särskild utbildning Dnr. KS 2023/110-1.2
2. Remiss - Konsekvensutredning för gymnasieskolan och komvux på gymnasial nivå Dnr. KS 2023/110-1.3

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av borgarrådet Dennis Wedin (M) enligt följande.

Vi vill framhålla vikten av ett fullgott nationellt stöd till skolans huvudmän och lärare när ämnesbetyg ska tillämpas inom gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som särskild utbildning på gymnasial nivå.

Vi anser att det är viktigt att krav för att uppnå betyget A i Malmö motsvarar kraven för att uppnå betyget A i Stockholm. Vi välkomnar att Tidöavtalet går vidare med central rättning av nationella prov för att förbättra stödet för likvärdiga och rättvisa bedömningar i betygssättningen. Därtill vill vi framhålla betydelsen av att kontinuerligt kunna följa elevernas kunskapsutveckling även i ett system med ämnesbetyg. Därför förordar vi också centralt rättade diagnostiska prov som komplement till de nationella proven och ämnesbetygen.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Johan Paccamonti (alla M) med hänvisning till Moderaternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Riksdagen fattade beslut om propositionen *Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla eleverns kunskaper* (prop. 2021/22:36) den 23 februari 2022. Beslutet innebär bland annat att ämnesbetyg ska ersätta kursbetyg när det gäller gymnasieskolan, anpassad gymnasieskola, komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå. Syftet är att ge bättre förutsättningar för fördjupat lärande och lärande över tid och motivation för eleverna att genomföra utbildningen. Ämnesbetygen ska bättre spegla eleverns kunskaper i ämnet som helhet än som separata kursbetyg. Lärare ska därmed få bättre förutsättningar att planera och genomföra undervisningen utifrån hela ämnet.

Remissen omfattar förslag till

- ämnesplaner för de ämnen som ingår i programmen inom gymnasieskolan och som även ska gälla inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
- ämnesplaner för de ämnen som ingår i programmen i anpassade gymnasieskolan och som även ska gälla inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå
- programstrukturer för de nationella programmen i gymnasieskolan och i den anpassade gymnasieskolan
- föreskrifter om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i vissa ämnen i gymnasieskolan och i anpassade gymnasieskolan
- föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne

Skolverkets remiss består av drygt 500 ämnesplaner som används av gymnasieskolan, den anpassade gymnasieskolan och motsvarande skolformer inom komvux. Dessutom omfattar remissen 18 programstrukturer för gymnasieskolan, nio programstrukturer för den anpassade gymnasieskolan samt två olika behörighetsföreskrifter för lärares behörigheter med omfattande revideringar.

De viktigaste ändringarna i ämnesplanerna är att

- ämnesbetyg ersätter kursbetyg
- sammanhållna och långa ämnen skapas där det är möjligt
- tydliggöra progression mellan nivåerna
- ersätta betygsriterier för varje kurs med en uppsättning betygsriterier för samtliga nivåer i ett ämne

Eftersom betygsriterierna behöver fungera för samtliga nivåer i ämnet är de betygsriterier som föreslås mindre detaljerade än dagens betygsriterier. Ett antal ämnen kommer att behöva delas upp som en konsekvens av detta. Delningar är främst aktuella för ämnesplaner som idag har kurser som är sidoordnade. Förslagen innehåller också innehållsliga förändringar för att säkerställa att ämnen och program är uppdaterade och relevanta.

En konsekvens av förslagen om nya ämnesplaner och Skolverkets allmänna översyn av styrdokumenterna är att programstrukturerna föreslås ändras. Förslagen avser revideringar av vilka ämnen som ska ingå i vilka program och i vilken omfattning.

Samtidigt som reformen syftar till längre sammanhållna ämnen där elever ska fördjupa sina kunskaper under gymnasietiden noterar Skolverket ändå att behoven inom komvux är annorlunda. Indelningen av ämnen i nivåer är nödvändig för att möta behoven hos elever inom komvux att få en utbildning utifrån individuella behov.

Ämnesbetygsreformen innebär att befintliga legitimationer kommer att behöva uppdateras för många lärare. Behörighetsreglerna ser olika ut beroende på om det är ett ämne som klassificeras som ett yrkesämne, ett ämne som anges i kapitel 4 i förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare eller om det är ett s.k. vissa ämne.

Skolverket föreslår att flertalet av de föreslagna nya ämnena varken bör vara ett yrkesämne eller ett s.k. vissa ämne. Skolverket bedömer att ett flertal ämnen i stället bör klassificeras som ett ämne enligt 4 kap. 4 och 5 §§ förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare (s.k. kap. 4-ämnen). Skolverket avser att lyfta förslagen till Utbildningsdepartementet.

Skolverket lämnar förslag till ändringar i föreskrifterna om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i så kallade vissa ämnen i gymnasieskolan. Eftersom Skolverket föreslår nya och förändrade ämnen behöver föreskrifter ses över avseende vilken kompetens som ska vara relevant för att undervisa i dessa ämnen.

Skolverket lämnar därutöver förslag till följdändringar i sina föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att de ska vara relevanta för ett yrkesämne. En lärare är endast behörig att undervisa i de yrkesämnena för vilka lärarens yrkeskunskaper är relevanta. Skolverket anger att de lärare som behöver ansöka om ny behörighet till följd av förändringarna kommer att kontaktas.

I samband med ämnesbetygsreformen kommer de av Skolverket beslutade nationella yrkespaketen ses över och anpassas till de nya ämnena. Syftet är att komvux även fortsättningsvis ska kunna ge en sammanhållen yrkesutbildning motsvarande de yrkespaket som finns idag.

Skolverket föreslår att ämnesplanerna ska träda i kraft den 1 januari 2024 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. I enlighet med övergångsbestämmelserna till skollagen kommer de nuvarande ämnesplanerna fortsatt vara tillämpliga på utbildning som påbörjats före den 1 juli 2025 under en övergångsperiod.

Skolverket beskriver i sina konsekvensutredningar hur införandet av ämnesbetygsreformen kommer att påverka komvux utifrån skolformens särskilda förutsättningar. Vikten av att elever som kommer till komvux kan börja studera på den nivå där de befinner sig kunskapsmässigt, utan att behöva komplettera tidigare

nivåer beskrivs. Propositionen som ligger till grund för förslagen anger att blandbetyg, det vill säga betyg från olika system, ska vara möjliga att kombinera i en gymnasieexamen från komvux och att Skolverket ska få ett bemyndigande att ta fram föreskrifter som anger vilka nuvarande kurser som motsvarar vilka ämnen eller nivåer i ämnen.

Skolverket lyfter bland annat behovet av att studie- och yrkesvägledare ska kunna informera elever om de reviderade ämnena och konsekvenserna för planering av studier mot examen eller behörighet till högre utbildning. För komvux påverkas även de redan upprättade individuella studieplanerna. Dessa kan behöva revideras eftersom elever från och med 2025 kan ha både kurser och nivåer i sina individuella studieplaner.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden. Arbetsmarknadsförvaltningen och utbildningsförvaltningen har på grund av kort remisstid inkommit med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 mars 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att flera förslag är bra och tydliggörande. De programgemensamma ämnena har en tydlig progression och de nya betygskriterierna är bra. Även revideringarna i programstrukturerna välkomnas i stort.

Stadens skolor har framfört synpunkter på programstrukturerna och på olika ämnen, bland annat att bibehållandet av 50-poängsnivåer försvårar intentionen att få en sammanhållen helhet och progression i ämnen. Skolor lyfter även att meritpoängssystemets utformning kan ha betydelse för vilka ämnen och nivåer elever väljer, då taktiska elever söker höga meritvärden inför högskolestudier.

Förändringarna i gymnasieskolan kommer innebära kostnader, exempelvis för nya läromedel och kompetensutveckling. Förändringarna kan även kräva organisationsförändringar på skolorna. Det kommer också behövas administrativt systemstöd för förändringarna samt en förenklad process för revideringen av behörigheterna i lärarlegitimationerna.

Förändringarna kommer kräva ett omfattande förberedelsearbete för verksamheterna inom vuxenutbildningen på alla nivåer. Komvux ska redan från den 1 juli 2025 kunna erbjuda undervisning och prövning på alla nivåer i varje ämne i sitt utbud. För att vuxenutbildningen ska kunna planera sitt utbud för kursstarter hösten 2025 behöver de föreskrifter och stödmaterial som Skolverket planerar för vara på plats i sin helhet i början av 2025. Det är även viktigt för studie- och yrkesvägledningen att det är tydligt vilka nivåer och ämnen som motsvarar kurserna i det tidigare systemet. Om

det kvarstår några oklarheter finns en risk för att elever kan behöva läsa längre än nödvändigt.

Stadsledningskontoret ser att reformen kan leda till ett ökat tryck inom vuxenutbildningen för att genomföra provningar. Det är vanligt att elever ansöker om provning av kurser på en högre nivå än deras faktiska kunskapsnivå, vilket leder till avbrutna eller underkända provningar. För vuxenutbildningen är detta redan idag administrativt betungande. Stadsledningskontoret anser att det därför är rimligt att se över systemet för avgifter och ersättning för provningar.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 27 februari 2023 har i huvudsak följande lydelse

Förslag till nya ämnesplaner

Arbetsmarknadsförvaltningen är fortsatt positiv till reformen om ämnesbetyg men vill samtidigt belysa de utmaningar som de framlagda förslagen i denna remissomgång innebär för vuxenutbildningen.

Arbetsmarknadsförvaltningen håller med Skolverket om att en förskjutning av tyngdpunkten i ämnesplanerna från betygskriterier till centralt innehåll är rimlig för att uppnå syftet med den nya reformen. Förändringen kommer att kräva ett stort omställnings- och utvecklingsarbete inom vuxenutbildningen för att anpassa arbetssätt och organisation för både undervisning och betygssättning. De synpunkter som framkommit under förvaltningens remissarbete och tidigare erfarenheter av liknande förändringar visar att det kommer att finnas ett stort behov av vägledning och stöd för lärare och rektorer att implementera reformen och byta perspektiv från enstaka kurser till sammanhängande ämnen med nivåer. Detta gäller både undervisning och betygssättning.

Förändringar av ämnen – lärarbehörigheter och förlängning av studietid

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att Skolverket måste säkerställa att översynen av lärarbehörigheterna är genomförd före 1 juli 2025 när reformen ska börja tillämpas. Vid tidigare reformer har kötid uppstått och lärare har inte fått sina legitimationer uppdaterade. En sådan eftersläpning får negativa konsekvenser för betygssättningen då skolor riskerar att stå utan formellt behöriga lärare.

Arbetsmarknadsförvaltningen tillstyrker Skolverkets förslag om renodlandet av ämnen i sak. Däremot ser förvaltningen en risk för att elevunderlaget kan göra det problematiskt att erbjuda alla ämnen, framförallt inom komvux som anpassad

utbildning där elevunderlaget är litet. Fler ämnen ställer också krav på lärare med rätta behörigheter vilket möjligen kan vara problematiskt att lösa.

Arbetsmarknadsförvaltningen har inte i detalj granskat samtliga ämnesplaner som ingår i förslaget med anledning av remissens omfattning och den korta svarstiden. Generellt anser förvaltningen att strukturen är tydlig både när det gäller nivåer och indelningen i ämnen. Det kommer dock att behövas ett omfattande arbete och stöd för att sätta sig in i och förstå att de olika nivåerna inte ska vara upprepning utan fördjupning och breddning. Denna utmaning lyfts särskilt fram för eleverna inom komvux som anpassad utbildning.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser en risk för att omstrukturering och förändring av innehållet i de nya ämnena kan komma att påverka möjligheten till elevers studiefinansiering för hela studietiden. Konsekvensen kan bli att kurser som elever har läst tidigare inte finns på en motsvarandelista i det nya systemet och därmed inte kan räknas in i till exempel en gymnasieexamen. Eleven behöver istället läsa fler nivåer eftersom innehållet i de tidigare nivåerna förändrats i så stor utsträckning. Effekten blir att fler elever kommer att behöva söka studiemedel under längre period för att täcka upp glappet som uppstår. Idag finns en gräns på antal poäng som ger studiemedel på gymnasial nivå och som är mellan 80-120 poäng beroende på tidigare utbildningsbakgrund. Ett ökat behov av att läsa extra nivåer eller orienteringskurser för att täcka upp kunskapsbehovet resulterar både i risk att inte kunna finansiera sina studier hela vägen med studiemedel. Det kommer också ta längre tid för eleven att bli klar med sina gymnasiestudier.

Nationella yrkespaketet inom komvux

Arbetsmarknadsförvaltningen tycker att det är bra att Skolverket ska se över och anpassa de nationella yrkespaketet som ges inom vuxenutbildningen utifrån de nya ämnesplanerna. Dock finns en viss oro att detta inte kommer att vara på plats innan 30 juni 2025. Komvux bör prioriteras för att kunna erbjuda utbildningar fullt ut enligt ämnesbetygssystemet från och med 1 juli 2025.

Tillämpning och övergångsbestämmelser

Arbetsmarknadsförvaltningen ser behov av att nuvarande och föreslaget system löper parallellt under en tid. Arbetsmarknadsförvaltningen vill dock understryka vikten av att denna övergångsperiod blir begränsad då det är utmanande och krävande att arbeta i parallella system för både lärare och rektorer, studie- och yrkesvägledare och administrativ personal på olika nivåer. Framförallt ställer reformen nya krav på de digitala system som används för elevhantering och upprättandet av studieplaner då de senare i många fall kommer att bestå av både nuvarande kurser och nivåer.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att möjligheten att utfärda slutbetyg inte ska få någon ytterligare förlängning efter den 30 juni 2025 när ämnesbetygsreformen ska börja tillämpas i syfte att undvika att tre parallella system gäller.

Arbetsmarknadsförvaltningen vill även lyfta problematiken med att arbeta med och i flera system när det gäller rapportering till andra aktörer såsom Universitets- och högskolerådet (UHR), Centrala studiestödsnämnden (CSN) och statistikmyndigheten SCB. Skolverket behöver säkra att dessa aktörer är förberedda på förändringarna i rapporteringen från komvux från och med höstterminen 2025 så att de klarar att ta emot den information som kommer från kommunen.

Särskilda förutsättningar för komvux

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att förslagen i denna reform och i den aktuella remissen inte fullt ut tar hänsyn till förutsättningarna inom den kommunala vuxenutbildningen. För gymnasieskolan och den anpassade gymnasieskolan sker ett systemskifte av den här karaktären under en period av två-fyra år innan de första eleverna når de senare nivåerna i ett ämne. Komvux ska däremot kunna erbjuda utbildning på samtliga nivåer i varje ämne omgående när reformen börjar tillämpas för att kunna möta elevers behov av att läsa in betyg och komplettera sin gymnasieexamen. Vuxenutbildningen möter varje år ett antal elever som lämnar gymnasiet med ofullständiga betyg eller elever som kommer från introduktionsprogrammen med få eller inga betyg från nationella kurser. Denna övergång från gymnasiet till vuxenutbildning är ett stort steg för många elever. Det är viktigt att den sker smidigt och att vuxenutbildningen har förutsättningar för att sömlöst kunna vägleda dessa elever till en färdig gymnasieexamen. Bristande förutsättningar kan leda till att skapa ytterligare oro för elever som redan har misslyckanden bakom sig i gymnasiet.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser därför att Skolverket bör säkerställa att riktlinjer och föreskrifter för hela reformen är klara minst nio månader före den 1 juli 2025. Dessa styrdokument är centrala för att kommunen ska kunna utforma sitt kursutbud inför höstterminen 2025. För studie- och yrkesvägledningen är det nödvändigt att detta finns på plats för att de ska kunna vägleda och planera studier för de elever som läser mot en gymnasieexamen i både det kurs- och ämnesutformade systemet utan att riskera oklarheter eller glapp i studierna. En färdig lista över hur dagens kurser motsvarar de nya nivåerna i ämnen behöver tas fram skyndsamt tillsammans med instruktioner och vägledning för användande av listan.

Detsamma gäller framtagande av läromedel, bedömningsstöd och annat liknande stöd för lärare som behöver finnas på plats för samtliga nivåer i ämnena från början. Arbetsmarknadsförvaltningen menar att Skolverket bör säkerställa att dessa frågor hanteras skyndsamt av berörda aktörer.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser avslutningsvis en risk att reformen kommer leda till ett ökat tryck vuxenutbildningen att genomföra provningar. Det är vanligt att elever ansöker om provning av kurser på en högre nivå än deras faktiska kunskapsnivå. Det leder till avbrutna eller underkända provningar. För vuxenutbildningen är detta redan idag administrativt betungande och Arbetsmarknadsförvaltningen befarar att belastningen kommer att öka ytterligare till följd av reformen. Konsekvenserna blir

stora i både tid och pengar för komvux som ska planera för och genomföra prövningen. Arbetsmarknadsförvaltningen anser att det är rimligt att se över systemet för avgifter och ersättning för prövningar.

Programstrukturer

Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer att de föreslagna programstrukturerna inte får någon större påverkan på utbildningen inom komvux och lämnar därför inga synpunkter på dessa förslag.

Föreskrifter som rör behörighet för lärare

Yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i yrkesämnena

Arbetsmarknadsförvaltningen tycker att det är positivt att Skolverket tar ytterligare steg i professionaliseringen av läraryrket och reviderar definitionerna av vilka kunskaper som ska gälla för att kunna undervisa i yrkesämnena. Förvaltningen har inga synpunkter på innehållet i beskrivningar i sak. Dock finns en risk för att skrivningen *specialiserade (teoretiska och erfarenhetsbaserade) kunskaper* kan komma att tolkas olika. Stöd behöver tas fram för att bedöma om kunskaper som en lärare tillägnat sig genom lång undervisningstid kan anses motsvara SeQF5 eller om en högre teoretisk utbildning förutsätts.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att nästa steg i professionaliseringen är att ta bort undantagsbestämmelserna för legitimationskravet för yrkeslärare. Förvaltningen menar att det är önskvärt att lägga till de pedagogiska och didaktiska kunskaperna utöver de yrkesmässiga kunskaperna som föreskrifterna anger.

Lärares kompetens för att undervisa i vissa ämnen i gymnasieskolan eller anpassade gymnasieskolan

Arbetsmarknadsförvaltningen tillstyrker förslagen.

Anpassade gymnasieskolan

Arbetsmarknadsförvaltningen tillstyrker Skolverkets resonemang om att kopplingen till ett framtida yrkesliv behöver stärkas för anpassade gymnasieskolan. För elever som läser inom den anpassade gymnasieskolan och komvux som anpassad utbildning är det idag mycket svårt att komma ut i arbete efter studierna som en följd av att de inte får en formell yrkesexamen. Förvaltningen anser att en ökad harmonisering av ämnesplanerna är ett steg på vägen men att det inte räcker. Även om undervisningen får en starkare koppling till arbete och yrkesliv kvarstår svårigheten att få arbetsgivare att anställa målgruppen. Det behöver finnas en möjlighet för elever med lindrig intellektuell funktionsnedsättning att kunna läsa till en examen inom den anpassade gymnasieskolan eller komvux som anpassad utbildning som ger en examen.

Arbetsmarknadsförvaltningen tillstyrker Skolverkets förslag om nya värdeord i betygskriterierna för anpassade gymnasieskolan. Förvaltningen ser positivt på att Skolverket strävar efter att tydliggöra förväntningar på eleven och vilka kunskaper betyget motsvarar.

Utbildningsförvaltningen

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 27 februari 2023 har i huvudsak följande lydelse

Utbildningsförvaltningen har i tidigare remiss ställt sig i huvudsak positiv till förslagen om ämnesbetyg i betänkandet ”Bygga, bedöma, betygsätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper” (SOU 2020:43). Förvaltningen har även ställt sig i huvudsak positiv till Skolverkets första remiss med olika föreskrifter och förslag med anledning av ämnesbetygsreformen. Förvaltningen har inga synpunkter på föreskrifterna i sig och inte heller på ikraftträdande och övergångsbestämmelser.

Förvaltningen vill lyfta att det inte framgår av konsekvensutredningen när och om det kommer komma förslag på ändringar i yrkesdansarutbildningen. Förutsättningarna har också ändrats sent i processen gällande några program. Regeringen har presenterat förslag i en lagrådsremiss på ändringar som rör gymnasieskolans nationella program och ämnen vilket påverkar Skolverkets förslag i remissen.

Det är skolorna som har bäst kunskap om och kan bedöma vad de föreslagna förändringarna innebär för utbildningen. Förvaltningen har därför samlat in synpunkter från skolorna angående programstrukturer och ämnen, vilka redovisas programvis i bilagan till detta kontorsutlåtande. Skolorna har ombetts att främst fokusera på programstrukturer och programgemensamma ämnen samt ämnen som är gemensamma för den anpassade gymnasieskolan.

Ämnesplaner och strukturella konsekvenser

Förvaltningen anser, liksom tidigare, att förslagen till ämnesplaner har en tydlig struktur och det finns en lovvärd ambitionsnivå gällande att skapa en sammanhållen helhet och progression inom ämnet. De nya betygskriterierna bidrar till ett tydligare fokus på undervisningen, lärares val av fördjupning snarare än på avprickning av t.ex. centralt innehåll. Flera lärare på Stockholms stads skolor har varit inblandade i arbetet med framtagandet av de nya remitterade ämnena.

Bibehållandet av 50 poängsnivåer försvårar dock intentionen att få en sammanhållen helhet och progression i ämnen. Vilka ämnen och nivåer elever kommer att välja att fördjupa sig i styrs ofta av hur de kan få meritpoäng. Ambitiösa och taktiska elever söker utdelning i höga meritvärden inför högskolestudier. Till exempel pekar flera skolor på att det är risk för att färre elever kommer att välja att läsa Engelska 3 om diskrepansen är lika stor mellan Engelska nivå 2 och 3 som mellan dagens Engelska 6 och 7. Med risk för ett lägre slutbetyg efter den högsta nivån i ämnet kan elever välja

att stanna på nivå 2. Det innebär att skolor kan behöva tänka om avseende vilka kurser som ska erbjudas inom programfördjupningen och individuellt val.

Flera skolor pekar också på att det saknas öppna fördjupnings- eller specialiseringskurser i olika ämnen. Flera skolor har även reagerat på språket och olika benämningar i de olika nya ämnena. Skolor som har detaljerade synpunkter på ämnesplaner kommer att uppmanas att lämna dessa direkt till ansvariga på Skolverket.

Programstrukturer för nationella program i gymnasieskolan och den anpassade gymnasieskolan

Förslagen till nya programstrukturer i gymnasieskolan och den anpassade gymnasieskolan är främst en följd av att ämnesbetyg ska införas och beslut om hur ämnesplanerna ska delas och revideras.

Föreskrifter om lärares behörigheter m.m.

Utbildningsförvaltningen har inte närmare granskat de relevanta kunskaper som föreslås för vart och ett av de olika nya ämnena, utan utgår ifrån att förslagen är relevanta och en direkt konsekvens av de nya ämnesplanerna. Reformen innebär att befintliga lärarlegitimationer kommer att behöva uppdateras. För ämnen som behåller samma namn påverkas inte behörigheterna i befintliga lärares legitimationer.

För lärare som idag har behörigheter i ämnen som tillkommer, delas eller byter namn så kommer legitimationerna behöva uppdateras. Det sker i vissa fall genom ett automatiskt förvarande, men i många fall genom att läraren behöver ansöka till Skolverket om behörighet. Att ansöka om en förnyad behörighet är normalt förknippat med en kostnad för den sökande.

Regeringen har i propositionen konstaterat att det kan finnas behov av att se över regelverket om avgifter i det avseendet, så att prövningen av behörigheter är kostnadsfri för den sökande. Skolverket har framfört liknande synpunkter. Förvaltningen delar bedömningen. Om det är förknippat med en kostnad att ansöka om ny behörighet så skulle det sannolikt innebära att lärare i lägre grad ansöker. Det skulle försvåra och försena genomförandet.

Att låta lärarkollektivet bära delar av kostnaderna för reformen skulle även minska legitimiteten för reformen. I många ämnen är det svårt att bedöma hur behörigheterna i ämnen som tillkommer, delas eller byter namn kommer att falla ut vid prövningen hos Skolverket. Huvudmän och skolor kan komma att behöva genomföra anpassningar, så som rekrytering, vidareutbildning eller förändringar i tjänstefördelningen, beroende på hur behörigheterna faller ut.

Gymnasieskolornas planering för nästa läsår påbörjas året innan. I januari varje år behöver arbetet med att göra schema och därmed fördela lärartjänster påbörjas. För att det ska finnas tid att genomföra åtgärder behöver lärare och huvudmän få klarhet i behörighetsfrågorna i god tid innan reformen genomförs. Förvaltningen önskar att

Skolverket planerar detta genomförande så att nya, omvandlade behörigheter i så stor utsträckning som möjligt är utfärdade under 2024, så att anpassningar och eventuella rekryteringar kan ske under våren 2025.

Övriga konsekvenser

Ekonomi och organisation

Som Stockholms stad tidigare har lyft kommer ämnesbetygsreformen innebära kostnader för staden, utbildningsförvaltningen och skolorna. Det är svårt att förutse alla kostnader och ännu svårare att beräkna men varje skola behöver till exempel se över sin bemanning och schemaläggning utifrån nya krav. Till exempel pekar en skola på att om en juridikkurs tas bort från ekonomiprogrammets inriktning ekonomi, kommer skolan ha färre klasser i juridik, vilket i sin tur får konsekvenser för lärare, bemanning och skolans ekonomi. Skolor ser också ett behov av att göra större inköp av nya läromedel. Till exempel kommer de nya nivåerna i Juridik och Företagsekonomi inte motsvara dagens kurser varför läromedel kommer att behöva bytas ut vilket innebär stora kostnader. Skolor känner oro för att förändringarna med ämnesbetyg i kombination med hur systemet med meritpoäng utformas kan innebära förändringar i vilket tjänsteunderlag/vilka lärare som behöver finnas på en skola.

Kompetensutveckling

Trots att Skolverket kommer att erbjuda kompetensutveckling och implementeringsinsatser kommer utbildningsförvaltningen också behöva göra egna insatser, utifrån förvaltningens och skolornas förutsättningar och behov. Under minst ett år bedöms att en stor del av tiden för kompetensutveckling kommer att gå åt till ämnesbetygsreformen.

Elevalministrativa system

Nya ämnen och kurskoder samt mer dokumentation i ämnena förutses behövas. Det kommer behöva finnas parallella betygssystem under minst fem år. Det innebär att det även måste finnas två parallella utformningar av IT-system som kan hantera det. Det kan krävas upphandling av komplettering av befintliga avtal vilket kommer innebära merkostnader.